

USTAWA O OCHRONIE LUDNOŚCI I OBRONIE CYWILNEJ

PRESS KIT

*- Potrzeba bardzo śmiałej, kompleksowej i wizjonerskiej legislacji, która na lata wzmocni ochronę ludności i obronę cywilną w Polsce - minister spraw wewnętrznych i administracji
Tomasz Siemoniak*

17 grudnia 2024 r.

Spis treści

Jedna z najważniejszych ustaw tej kadencji	1
„Ochrona ludności nie ma barwy politycznej”	2
Główny cel: bezpieczeństwo	3
Ochrona ludności – co to znaczy?	4
Struktury ochrony ludności	5
Obrona cywilna.....	5
Przekształcanie ochrony ludności w obronę cywilną	7
Planowanie w obronie cywilnej.....	7
Ewakuacja ludności	8
System Bezpiecznej Łączności Państwowej.....	8
Budownictwo ochronne (obiekty zbiorowej ochrony).....	9
Finansowanie systemu ochrony ludności i obrony cywilnej	11

Jedna z najważniejszych ustaw tej kadencji

Mamy zaszczyt przedstawić Państwu jedną z najważniejszych ustaw w tej kadencji parlamentu. Ustawa kompleksowo reguluje ochronę ludności i obronę cywilną w Polsce.

W konfliktach, szczególnie podczas drugiej wojny światowej, liczba ludności cywilnej, która zginęła, była tragicznie wysoka. Także napaść Rosji na Ukrainę pokazuje, jak ważne są kwestie ochrony ludności. Ochrona ludności jest naturalnym zadaniem każdego z państw.

Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej to **kompleksowe rozwiązania**, które są odpowiedzią na społeczne zapotrzebowanie na bezpieczne i odporne środowisko cywilne w kontekście zagrożeń militarnych i pozamilitarnych. Ustawa koncentruje się na bezpieczeństwie obywateli i **nie wpływa na swobody obywatelskie**. Obszar ochrony ludności i obrony cywilnej wymaga całościowej regulacji, adekwatnej do zmieniającej się rzeczywistości oraz pojawiających się nowych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. Dlatego powstały te przepisy.

Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej to również odpowiedź na zaniechania ostatnich dziesięcioleci. Wejście w życie ustawy z 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny spowodowało lukę prawną w tym obszarze, gdyż usunięte zostały przepisy w zakresie funkcjonowania obrony cywilnej oraz Szefa Obrony Cywilnej Kraju.

Dziś potrzeba bardzo zdecydowanej, stanowczej legislacji, która na długie lata i dziesięciolecia wzmocni bezpieczeństwo i ochronę ludności.

Prezentując w Sejmie projekt ustawy, minister spraw wewnętrznych i administracji Tomasz Siemoniak podkreślał, że **ochrona ludności nie ma barwy politycznej**

- dotyczy wszystkich obywateli. Posłowie i senatorowie dali temu wyraz, bardzo sprawnie pracując nad ustawą.

Warto podkreślić **szczególną rolę administracji samorządowej** w kształtowaniu bezpieczeństwa publicznego i powszechnego. Organy samorządu terytorialnego pełnią pierwszoplanową rolę w ochronie ludności. Do ich zadań należą: zapewnienie bezpieczeństwa, wykrywanie i rozpoznawanie zagrożeń, zapewnienie warunków do ochrony ludności. Są też odpowiedzialne za ostrzeganie i alarmowanie ludności o zagrożeniach, tworzenie zasobów ochrony ludności oraz przygotowanie ich do funkcjonowania jako obrony cywilnej w czasie stanu wojennego lub wojny.

Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej jest kluczowym elementem budowania jednego z ważniejszych komponentów bezpieczeństwa państwa, czyli obrony cywilnej.

Mamy świadomość, że musimy mieć dwa ważne filary budowania naszego bezpieczeństwa. Pierwszy filar to jest oczywiście filar militarny, oparty na siłach zbrojnych. Natomiast drugi filar, który będzie musiał gwarantować bezpieczeństwo obywateli, to jest ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej, szerokim komponentem podmiotowym i organizacyjnym

- mówił wiceminister Wiesław Leśniakiewicz podczas prac w parlamencie.

Ustawa nie ma charakteru operacyjnego. Te zagadnienia zostały zapisane w innych ustawach – w ustawie o zarządzaniu kryzysowym, ustawie o stanie klęski żywiołowej, ustawie o stanie wojennym i ustawie o stanie wyjątkowym. Przepisy wiążą się natomiast z budowaniem odporności. Pokazują zadania i kluczowe odniesienia, które należy zrealizować na rzecz bezpieczeństwa obywateli.

„Ochrona ludności nie ma barwy politycznej”

Prezentując rozwiązania zawarte w ustawie o ochronie ludności i obronie cywilnej minister Tomasz Siemoniak zaznaczył, że potrzeba bardzo śmiałej, kompleksowej i wizjonerskiej legislacji, która na dziesięciolecie ureguluje system ochrony ludności i obrony cywilnej.

Szef MSWiA apelował, żeby nie przeciągać prac nad tym projektem i wyłączyć go z bieżącej polityki.

Gorąco apeluję o to, aby wszystkie kluby parlamentarne, wszyscy przedstawiciele właśnie z taką myślą podeszli do tego projektu

- mówił minister.

Opracowane w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji przepisy określają zadania ochrony ludności w czasie pokoju i w czasie wojny, organy i podmioty realizujące te zadania oraz zasady planowania zasobów na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej.

Rozwiązania zawierają zasady funkcjonowania systemu wykrywania zagrożeń, ostrzegania, powiadamiania i alarmowania o zagrożeniach. Zostały też przygotowane zasady użytkowania obiektów zbiorowej ochrony, a także regulacje w sprawie funkcjonowania i organizacji obrony cywilnej oraz sposób powoływania personelu do obrony cywilnej.

Ustawa powstała we współpracy organów administracji rządowej, środowisk samorządowych oraz akademickich. To również licznie reprezentowane organizacje pozarządowe oraz obywatele, którzy indywidualnie przekazywali swoje spostrzeżenia, opinie i propozycje.

Główny cel: bezpieczeństwo

Ustawa koncentruje się na bezpieczeństwie obywateli. Konstrukcja systemu ochrony ludności została oparta na już istniejących strukturach. Chodzi o optymalne wykorzystanie potencjału Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (szczególnie PSP i OSP), struktur zarządzania kryzysowego, Systemu Powiadamiania Ratunkowego, Państwowego Ratownictwa Medycznego, podmiotów leczniczych oraz organizacji pozarządowych. Podmioty te będą zintegrowane na poziomie systemowym i operacyjnym, tak aby ich działania były skuteczne, efektywne i szybkie.

Przewidziane w ustawie rozwiązania w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej mają służyć:

- zapewnieniu najwyższym organom władzy państwowej i organom administracji publicznej (w zakresie niemilitarnym) ciągłości kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;
- zwiększeniu potencjału państwa w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa swoim obywatelom i innym osobom przebywającym na terytorium RP;
- wzmocnieniu zdolności struktur obrony cywilnej do ochrony ludności cywilnej przed niebezpieczeństwami wynikającymi z działań zbrojnych lub klęsk żywiołowych oraz przewyższania ich bezpośrednich następstw.

Ustawa wpisuje się w budowę i doskonalenie funkcjonowania zintegrowanego systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym. Doprecyzuje rolę i zadania najwyższych organów władzy państwowej i instytucji publicznych oraz usprawni ich koordynację w zdefiniowanym obszarze ochrony ludności.

Celem regulacji jest stworzenie odpowiednich ram dla zapewnienia warunków niezbędnych dla ochrony życia i zdrowia ludzi. Chodzi o zagwarantowanie podstawowych warunków przetrwania, współpracy i współdziałania systemów, organów, służb i innych podmiotów wykonujących zadania ochrony ludności. To także lepsze koordynowanie przyjmowania i udzielania pomocy humanitarnej oraz zapewnienie odpowiednich zasobów.

Ustawa kładzie duży nacisk na **kształtowanie świadomości społeczeństwa** oraz **promowanie odpowiednich zachowań** w obliczu zagrożenia. Wszystko po to, by zwiększyć bezpieczeństwo obywateli oraz zmniejszyć bezpośrednie skutki zagrożeń.

Ochrona ludności to jeden z podstawowych obowiązków państw europejskich. Jej celem jest ochrona życia i zdrowia ludzkiego, mienia i dziedzictwa kulturowego oraz środowiska naturalnego w sytuacjach zagrożeń naturalnych lub spowodowanych przez człowieka. Do kategorii współczesnych zagrożeń zaliczyć można zarówno zagrożenia naturalne, jak i zagrożenia asymetryczne, terrorystyczne, cybernetyczne, hybrydowe oraz pozostałe zagrożenia spowodowane przez człowieka. Ujęte są tutaj także w szczególności zagrożenia militarne o gwałtownym i niszczyielskim oddziaływaniu na ludzi, infrastrukturę i środowisko naturalne.

Zapewnienie bezpieczeństwa ludności cywilnej przez organy władzy publicznej stanowi wyraz konstytucyjnej zasady ochrony życia, wyrażonej w art. 38 konstytucji RP. Wynika też z nakazu zapewniania bezpieczeństwa obywateli, zagwarantowanego w art. 5 konstytucji RP.

Państwo zobowiązane jest do ochrony swoich obywateli w każdym czasie, w stanie pokoju, w sytuacjach kryzysowych, podczas stanów nadzwyczajnych oraz w czasie wojny. W związku z szerokim spektrum zagrożeń i koniecznością zapewnienia ochrony obywateli Rzeczypospolitej Polskiej i innych osób przebywających na jej terytorium, w ustawie określono zadania związane z obszarem ochrony ludności oraz wskazano podmioty właściwe do ich realizacji.

Ochrona ludności – co to znaczy?

To system, który składa się z organów administracji publicznej. Wykonują one zadania, by zapewnić bezpieczeństwo ludności przez ochronę życia i zdrowia ludzi, mienia, infrastruktury niezbędnej dla zaspokojenia potrzeb bytowych, dóbr kultury i środowiska w sytuacji zagrożenia. Współtworzą go także podmioty wykonujące te zadania oraz siły i środki przeznaczone do ich realizacji.

Definiując pojęcie ochrony ludności wskazuje się w ustawie na obronę cywilną, jako ukierunkowaną na ochronę ludności cywilnej przed zagrożeniami, wynikającymi z działań zbrojnych i ich następstw.

Takie zdefiniowanie ochrony ludności, jako szerokiego zakresu działań na rzecz ochrony obywateli, pozwala na zrozumiałe dla wszystkich organów właściwych w tych sprawach, podmiotów realizujących zadania ochrony ludności, uczestników życia publicznego, obywateli, określenie ich odpowiedzialności i kompetencji.

W czasie pokoju zadania w obszarze ochrony ludności będą realizowały podmioty ochrony ludności, natomiast w czasie wojny te same podmioty, ale przekształcone w organizacje obrony cywilnej, co jest zgodne z prawnymi uregulowaniami międzynarodowymi przyjętymi przez Polskę. Zawarte w ustawie definicje pozwalają na uporządkowanie omawianej problematyki w polskim systemie prawnym, uwzględniając wszystkie obowiązujące dotychczas regulacje prawne z zakresu szeroko rozumianej ochrony ludności.

Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej, w celu uporządkowania istniejącego stanu prawnego, wprowadza również definicje m.in. zasobów ochrony ludności, oceny ryzyka (zdefiniowanego w sposób odmienny niż na potrzeby zarządzania

kryzysowego), zagrożenia, społecznej odporności oraz pomocy doraźnej i pomocy humanitarnej.

Struktury ochrony ludności

Rozwiązania nie tworzą nowych struktur, lecz wskazują aktualnie funkcjonujące struktury oraz organizacje publiczne (organy, instytucje, służby). To na nich będzie oparte funkcjonowanie systemu ochrony ludności i obrony cywilnej. Przepisy określają odpowiedzialność organów rządowych i samorządowych, a ponadto służb, inspekcji i straży oraz innych podmiotów mających w zakresie swoich kompetencji zadania związane z ochroną ludności. Wszystkie te podmioty wskazane w ustawie oraz w innych przepisach prawa, określa się, jako podmioty ochrony ludności, a organy właściwe w sprawach ochrony ludności, jako organy ochrony ludności.

Struktura obrony cywilnej opiera się na podmiotach ochrony ludności tj. m.in. służbach, inspekcjach i strażach oraz podmiotach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego i jednostkach OSP.

Ustawa uporządkuje i zintegruje wszelkie regulacje prawne w tej dziedzinie. Nie ingeruje natomiast w pragmatyki i kompetencje podmiotów realizujących zadania z zakresu ochrony ludności, określone odrębnymi ustawami. Przepisy ustawy zwiększają potencjał ochrony ludności i obrony cywilnej państwa. Następuje to m.in. poprzez:

- wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań ochrony ludności i obrony cywilnej;
- opisanie zadań ochrony ludności i obrony cywilnej;
- określenie mechanizmów przekształcania się ochrony ludności w obronę cywilną;
- określenie sposobu wzmacniania materialnego potencjału ochrony ludności;
- zwiększenie społecznego zaangażowania w ochronę ludności (organizacje pozarządowe, samoobrona);
- zwiększenie świadomości zagrożeń i społecznej odporności na zagrożenia poprzez działania optymalizacyjne, informacyjne i edukację.

Obrona cywilna

Podmioty ochrony ludności będą podlegać szczególnym zasadom funkcjonowania w przypadku ogłoszenia mobilizacji. Zostaną wtedy przekształcone w obronę cywilną czasu wojny, czyli w organizacje obrony cywilnej. Natomiast obrona cywilna w czasie pokoju stanowić będzie zespół przedsięwzięć organizacyjno-planistycznych (w zakresie niemilitarnym) zapewniających sprawne przygotowanie państwa (w tym wszystkich organów i podmiotów) do realizacji zadań obrony cywilnej w czasie stanu wojennego i wojny. Służyć to ma również zabezpieczeniu osób i sprzętu, aby podmioty ochrony ludności w czasie stanu wojennego i wojny nadal realizowały te same zadania w wymiarze niezbędnym do zabezpieczenia przetrwania ludności cywilnej.

Korpusem obrony cywilnej zarządza minister właściwy do spraw wewnętrznych. W skład korpusu wchodzi:

- personel obrony cywilnej;
- krajowa rezerwa obrony cywilnej.

W skład personelu obrony cywilnej wchodzi:

- osoby, które otrzymały przydział mobilizacyjny obrony cywilnej;
- osoby powołane do służby w obronie cywilnej w drodze naboru ochotniczego;
- powołani do służby w obronie cywilnej członkowie krajowej rezerwy obrony cywilnej;
- osoby zaliczone do personelu obrony cywilnej decyzją ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Przydział mobilizacyjny obrony cywilnej to imienne wyznaczenie osoby do realizacji zadań obrony cywilnej w organie lub podmiocie ochrony ludności. Jest to zgodne z wymaganiami kwalifikacyjnymi i doświadczeniem oraz predyspozycjami niezbędnymi do realizacji tych zadań.

Natomiast w skład krajowej rezerwy obrony cywilnej będą wchodzić: funkcjonariusze Policji, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Krajowej Administracji Skarbowej, w tym Służby Celno-Skarbowej, Straży Ochrony Kolej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego, pozostający na zaopatrzeniu emerytalnym.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych w czasie stanu wojennego i w czasie wojny, w szczególności:

- sprawuje ogólny nadzór nad realizacją zadań obrony cywilnej wykonywanych przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego;
- koordynuje realizację zadań obrony cywilnej organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego;
- dokonuje oceny zagrożeń mających wpływ na ochronę ludności i możliwości realizacji zadań obrony cywilnej na zagrożonych obszarach oraz przygotowuje propozycje wsparcia dla właściwych organów obrony cywilnej;
- przedstawia właściwym organom potrzeby w zakresie świadczeń organów państwowych, przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych, na rzecz obrony cywilnej;
- koordynuje z ministrem obrony narodowej wsparcie działań obrony cywilnej przez Siły Zbrojne RP;
- współdziała z ministrem właściwym do spraw zdrowia w zakresie zapewnienia opieki medycznej;
- współdziała z innymi organami władzy publicznej w zakresie wsparcia działań obrony cywilnej.

Dodatkowo, w celu zarządzania personelem obrony cywilnej oraz krajową rezerwą obrony cywilnej, minister właściwy do spraw wewnętrznych prowadzi ewidencję obrony cywilnej.

Przekształcanie ochrony ludności w obronę cywilną

Organizacje obrony cywilnej mają za zadanie ochronę życia i zdrowia ludzi, zwierząt oraz ratowanie mienia, zabytków, ważnej dokumentacji w stanie wojennym lub w czasie wojny.

Organy obrony cywilnej powinny wykorzystać instytucje pozarządowe, organizacje społeczne itp., których codzienna działalność statutowa jest zbliżona do zadań realizowanych przez funkcjonujące wcześniej formacje obrony cywilnej.

Dlatego tak ważne jest włączenie do realizacji zadań obrony cywilnej jednostek OSP, inspekcji, straży i jednostek organizacyjnych, które posiadają specjalistyczny sprzęt i kadry przygotowane do realizacji zadań związanych z usuwaniem skutków zdarzeń nadzwyczajnych. Organizacje obrony cywilnej powinny osiągnąć gotowość do działania w czasie kilkunastu godzin.

Powinny posiadać poziom wysokiej profesjonalizacji zarówno pod względem wyszkolenia, jak i wyposażenia.

Ustawa zakłada umożliwienie członkom podmiotów ochrony ludności oraz personelowi obrony cywilnej powoływania ich, w porozumieniu z organami wojskowymi, do realizacji zadań obrony cywilnej w czasie „W”, jak również spełniania obowiązku wojskowego w organizacji obrony cywilnej.

Podmioty ochrony ludności realizujące zadania ratownicze i ochronne w czasie pokoju zostaną „automatycznie” przekształcone w struktury obrony cywilnej przeznaczone do działania w czasie wojny.

Z chwilą ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny:

- organy ochrony ludności staną się organami obrony cywilnej;
- podmioty ochrony ludności staną się podmiotami obrony cywilnej;
- minister właściwy do spraw wewnętrznych stanie się krajowym organem obrony cywilnej - Szefem Obrony Cywilnej.

Planowanie w obronie cywilnej

Zgodnie z rozwiązaniami zawartymi w ustawie, organy ochrony ludności obowiązane są do przygotowywania planów, które zawierają elementy z obszaru ochrony ludności. Są sporządzane na podstawie odrębnych przepisów, zapewniają spójność tych planów z zadaniami obrony cywilnej.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta oraz marszałek województwa uwzględniają odpowiednio w gminnym, powiatowym i wojewódzkim planie zarządzania kryzysowego przedsięwzięcia w zakresie przygotowania niezbędnych zasobów, utworzenia rezerw materiałowych, oraz opracowania i wdrożenia rozwiązań organizacyjnych niezbędnych do realizacji zadań obrony cywilnej.

W tych planach uwzględnia się, w szczególności:

- rozpoznanie i planowanie obiektów użyteczności publicznej, komunikacyjnych, handlowych, usługowych i magazynowych lub ich części z przeznaczeniem do doraźnej zbiorowej ochrony;
- doraźne ukrycia na terenach publicznych i niepublicznych;

- doraźne miejsca na potrzeby ochrony ewakuowanych dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- organizację ewakuacji, w tym środki transportu do ewakuacji ludzi i mienia z miejsc zagrożenia oraz miejsca i rejony ewakuacji;
- siły i środki przeznaczone do udzielania pomocy humanitarnej;
- tryb występowania o udzielenie pomocy humanitarnej oraz sposób jej udzielania.

Proponuje się również, aby dyrektor Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, ministrowie kierujący działami administracji rządowej, kierownicy urzędów centralnych oraz wojewodowie uwzględniali w swoich planach zarządzania kryzysowego zadania z zakresu obrony cywilnej.

Te rozwiązania mają wypełnić postulat Najwyższej Izby Kontroli, która wykazywała konieczność rozwiązania problemu braku aktualnego planu obrony cywilnej państwa w czterech kolejnych kontrolach zrealizowanych od 2010 r.

Ewakuacja ludności

Ustawa przewiduje, że wójt (burmistrz, prezydent miasta) oraz starosta będą opracowywali wkłady do wojewódzkich planów ewakuacji. Natomiast, wojewodowie będą opracowywali plany ewakuacji (przemieszczenia ludności do miejsc bezpiecznych) odpowiednio na obszarze województwa. Będą one stanowiły załącznik funkcjonalny do planów zarządzania kryzysowego sporządzanych przez wojewodów. Natomiast Rządowe Centrum Bezpieczeństwa opracowywać będzie krajowy plan ewakuacji, który ma być przygotowywany na podstawie wojewódzkich planów ewakuacji ludności.

Plany ewakuacji ludności będą obejmowały zagadnienia przemieszczenia ludności z miejsca zagrożonego i przyjęcia jej w miejscu bezpiecznym, w czasie wojny i w przypadku wystąpienia klęski żywiołowej. Mają one zawierać:

- liczbę osób przewidzianych do ewakuacji na danym obszarze;
- wykaz infrastruktury transportowej lądowej, wodnej i powietrznej do wykorzystania podczas ewakuacji;
- wykaz miejsc zakwaterowania przygotowanych na potrzeby przyjęcia ludności w miejscach ewakuacji;
- wykaz sił i środków transportowych niezbędnych do przeprowadzenia ewakuacji na danym obszarze;
- wykaz sił i środków niezbędnych do zabezpieczenia procesu ewakuacji oraz ochrony pozostawionego mienia;
- wykaz osób funkcyjnych odpowiedzialnych za koordynację i wsparcie działań związanych z przeprowadzeniem ewakuacji na danym obszarze;
- sposób powiadamiania ludności o ewakuacji.

System Bezpiecznej Łączności Państwowej

Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej zakłada także utworzenie Systemu Bezpiecznej Łączności Państwowej. Nadzorowany przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych system ma służyć zapewnieniu ciągłości funkcjonowania administracji państwowej oraz ochrony ludności w czasie pokoju i w czasie wojny.

System, którego operatorem ma być minister właściwy do spraw wewnętrznych, będzie zapewniał:

- zbudowanie interoperacyjności pomiędzy systemami łączności i komunikacji administracji publicznej, służb mundurowych podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych z systemami podległymi ministrowi obrony narodowej, w ramach procesu modernizacji systemów infrastruktury krytycznej;
- możliwość ostrzegania, powiadamiania i alarmowania ludności o zagrożeniach oraz skomunikowania służb państwowych i podmiotów ochrony ludności w wykonywaniu zadań ochrony ludności i porządku publicznego;
- funkcjonowanie bezpiecznych cyfrowych kanałów łączności w sieci stacjonarnej, radiowej, komórkowej i satelitarnej.

Do zadań operatora będzie należeć:

- zarządzanie siecią łączności państwowej, w tym wchodzącymi w jej skład urządzeniami i infrastrukturą telekomunikacyjną;
- określanie minimalnych warunków technicznych niezbędnych do zapewnienia realizacji połączeń dla stacjonarnych i mobilnych urządzeń końcowych;
- zapewnienie możliwości szyfrowania komunikacji pomiędzy użytkownikami instytucjonalnymi i indywidualnymi, w tym z wykorzystaniem urządzeń i narzędzi kryptograficznych certyfikowanych przez ABW lub SKW.

Na realizację zadań związanych z utworzeniem, utrzymaniem, rozwojem i modernizacją infrastruktury Systemu Bezpiecznej Łączności Państwowej minister właściwy do spraw wewnętrznych otrzyma dotację celową z budżetu państwa.

Przewiduje się, że Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, uzgodniony z ministrem obrony narodowej, w drodze zarządzenia będzie powoływał pełnomocnika rządu ds. systemu bezpiecznej łączności państwowej i określał jego szczegółowy zakres działania. Pełnomocnik został już powołany.

Budownictwo ochronne (obiekty zbiorowej ochrony)

Ustawa tworzy system ewidencji, utrzymywania i budowania schronów i ukryć doraźnych na potrzeby ludności. Zapewnia wsparcie finansowe realizacji tych przedsięwzięć.

W celu ochrony ludności przed skutkami zagrożeń, w szczególności klęsk żywiołowych, działań terrorystycznych lub działań wojennych przewiduje się obiekty zbiorowej ochrony:

- schron to zaliczony do budowli ochronnych obiekt budowlany albo część obiektu budowlanego o konstrukcji zamkniętej i hermetycznej, wyposażony w urządzenia filtrowentylacyjne lub pochłaniacze regeneracyjne,
- ukrycie to zaliczony do budowli ochronnych obiekt budowlany albo część obiektu budowlanego, o konstrukcji niehermetycznej.

Organy ochrony ludności, na obszarze swojej właściwości miejscowej, mają zaplanować niezbędną liczbę i pojemność obiektów zbiorowej ochrony. Uwzględnią przy tym w szczególności liczbę ludności przebywającą na danym obszarze oraz przewidywane rodzaje zagrożeń.

Pojemność obiektów zbiorowej ochrony ma być planowana w taki sposób, aby zapewnić schronienie:

- w budowlach ochronnych dla co najmniej 25 proc., a we wszystkich obiektach zbiorowej ochrony dla co najmniej 50 proc., przewidywanej liczby ludności przebywającej w sytuacji zagrożenia na obszarze planowania w granicach administracyjnych miast;
- w budowlach ochronnych dla co najmniej 15 proc., a we wszystkich obiektach zbiorowej ochrony dla co najmniej 25 proc., przewidywanej liczby ludności przebywającej na obszarze w sytuacji zagrożenia na obszarze planowania poza granicami administracyjnymi miast.

Budowle ochronne i miejsca doraźnego schronienia powinny spełniać wymagania określone w przepisach budowlanych, a ponadto wymagania techniczne i lokalizacyjne. To w szczególności odpowiednia wytrzymałość, środki przeciwpożarowe, wentylacja, wyjścia ewakuacyjne, zaopatrzenie w energię i wodę, odprowadzanie ścieków i rozwiązania służące przetrwaniu osób znajdujących się w budowni ochronnej oraz spełnianie polskich norm. Ponadto powinny być zaprojektowane jako obiekty podwójnej funkcji, w sposób umożliwiający ich wykorzystanie zgodnie z potrzebami właścicieli lub zarządców.

Przewiduje się wykorzystanie jako budowli ochronnych podziemnego systemu transportu szynowego, w szczególności metra, podziemnego tramwaju i kolei podziemnej.

Za zaplanowanie liczby i pojemności obiektów zbiorowej ochrony odpowiadają organy ochrony ludności, na obszarze swojej właściwości.

Obiekty budowlane będzie uznawać się za budowle ochronne na podstawie wyznaczenia (wskazania) przez właściwy organ ochrony ludności (ale tylko w przypadku obiektów, które znajdują się w wyłącznym władaniu tych organów), na podstawie porozumienia właściwego organu ochrony ludności z właścicielem lub zarządcą budynku albo na podstawie decyzji właściwego organu ochrony ludności.

Przewiduje się, że komendant główny Państwowej Straży Pożarnej będzie prowadził Centralną Ewidencję Obiektów Zbiorowej Ochrony. W ewidencji będą znajdowały się dane o istniejących schronach i ukryciach, planowanych miejscach organizacji ukryć doraźnych, obiektach potencjalnie przydatnych do przystosowania na ukrycia doraźne oraz obiektach osłonowych, a także podział na obiekty publiczne i niepubliczne.

Dla schronów i ukryć ujętych w ewidencji sporządzana będzie karta ewidencyjna budowli ochronnej. W przypadku wprowadzenia jednego ze stanów nadzwyczajnych lub przewidywanego wystąpienia zagrożenia, ludność zostanie niezwłocznie poinformowana o umiejscowieniu obiektów zbiorowej ochrony oraz o sposobie dotarcia do nich i korzystania z nich. Wdrażanie tych przepisów ustawy

ułatwi przeprowadzenie przez Państwową Straż Pożarną wspólnie i nadzorem budowlanym powtórnej inwentaryzacji tego rodzaju obiektów.

Organy ochrony ludności będą mogły przekazywać właścicielom lub zarządcom budowli środki finansowe (które mogą dotyczyć do 100 proc. kosztów) na:

- budowę budowli ochronnych, zaliczonych do obiektów zbiorowej ochrony na podstawie porozumienia lub decyzji właściwego organu ochrony ludności;
- przebudowę budowli w celu spełniania wymogów budowli ochronnej;
- dostosowanie obiektów do spełniania wymagań technicznych;
- organizowanie miejsc doraźnego schronienia;
- remont i utrzymanie obiektów zbiorowej ochrony;
- przygotowanie budowli ochronnych do użycia.

Finansowanie systemu ochrony ludności i obrony cywilnej

Na finansowanie zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej przeznaczają się corocznie środki w wysokości nie niższej niż 0,3 proc. PKB. W skład tych środków wchodzi:

- środki przeznaczone na realizację zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw zdrowia, wojewodów i Narodowy Fundusz Zdrowia oraz wydatki Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych;
- środki ujęte w ramach limitu wydatków na finansowanie potrzeb obronnych, o którym mowa w art. 40 ust. 1 pkt 2 ustawy z 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, w wysokości 0,15 proc. PKB.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych opracowuje Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej, który określa sposób wydatkowania tych środków. Program opracowuje się **na okres czterech lat i aktualizuje co dwa lata**.

Projekt Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej podlega uzgodnieniu z ministrem obrony narodowej, jest opiniowany przez Rządowy Zespół Ochrony Ludności oraz Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, a następnie jest zatwierdzany przez Radę Ministrów.

Koszty na realizację zadań określonych w ustawie są pokrywane, w ramach środków będących w dyspozycji właściwych dysponentów części budżetu państwa. Środki te przeznacza się na finansowanie lub dofinansowanie organów ochrony ludności i podmiotów ochrony ludności w zakresie realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym na zadania o charakterze obronnym RP.

W szczególności jest to tworzenie i utrzymanie zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym rozwój Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego i OSP i podmiotów ochrony ludności, zakupy i modernizację sprzętu, w tym sprzętu teleinformatycznego, budowę i utrzymanie baz magazynowych oraz budowę, modernizację i remont infrastruktury związanej z ochroną ludności i obroną cywilną, w tym budowli ochronnych oraz szkolenia i edukację.

Finansowanie zadań ochrony ludności i obrony cywilnej na poziomie samorządu gminy, powiatu i województwa planuje się w ramach budżetów

odpowiednio gmin, powiatów i samorządów województw. Zadania te mogą być finansowane w ramach rezerwy celowej, o której mowa w art. 26 ust. 4 ustawy z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.

Na dofinansowanie zadań własnych z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej jednostki samorządu terytorialnego otrzymują środki w formie dotacji celowej z budżetu państwa. Dotacje te będą przekazywane przez wojewodów. Procentowy udział dotacji w kosztach realizowanych zadań regulować będzie umowa, a wartość dotacji może wynosić **do 100 proc. kosztów zadania.**

Dodatkowo **spółki z udziałem Skarbu Państwa**, komunalne i z udziałem państwowych osób prawnych mogą przeznaczać corocznie na wpłatę na Fundusz Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego i Ochrony Ludności, o którym mowa w art. 31 ustawy z 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego, do 0,3 proc. zysków netto za rok poprzedni w rozumieniu ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości lub międzynarodowego standardu rachunkowego stosowanego przez daną spółkę.